

O motywacji i współpracy

CZYLI JAK WSPIERAĆ UCZNIÓW PODCZAS PRACY ZDALNEJ W PROJEKCIE

IZABELA MEYZA

Zanim zajmiemy się uczniami, weź głęboki oddech i pomyśl o sobie. Prawdopodobnie jesteś nauczycielką/nauczycielem, który/a pracuje od rana do nocy, żeby sprostać wyzwaniom edukacji zdalnej. Czy jesteś zmęczony/a? Oddał(a)byś wszystko za możliwość osobistego kontaktu z uczniami? Masz dość cięgiego przyspieszonego rozwoju i brakuje Ci wsparcia?

A może wręcz przeciwnie? Może już osadziłeś/aś się w warunkach nauki na odległość i nawet podoba Ci się, że możesz prowadzić lekcje z zacisza własnego domu? Może jesteś podekscytowany/a, bo właśnie nauczyłeś/aś się nowego narzędzia online?

Niezależnie od tego, co czujesz, wejdź w [ten link](#)¹ i spójrz na obrazek, który Ci się otworzy. Którym ludzikiem jesteś w tym momencie? A którym chciał(a)byś być? Gdzie byłeś/aś miesiąc temu?

Co możesz zrobić? Twoi uczniowie i uczennice też mogą mieć różne uczucia w związku z realizacją projektu podczas pracy zdalnej. Pokaż im ten obraz. Możecie spotkać się na platformie, z której korzystacie (wtedy wyświetl go korzystając z opcji udostępnienia ekranu) lub – jeśli wolisz komunikację asynchroniczną – wyślij im link i poproś o refleksję. Opowiedz uczniom i uczennicom, gdzie jesteś ty i gdzie chciał(a)byś być. Rozmawiając z nimi, skorzystaj z poniższych pytań:

- » Którym ludzikiem jesteś w naszym projekcie?
- » Którym byłeś/aś miesiąc temu? Co się zmieniło od tego czasu?
- » Gdzie chciał(a)byś być za miesiąc? Co by Ci w tym pomogło?

Porozmawiaj z uczniami i uczennicami o tym, co pozwoliłoby im się angażować w pracę w projekcie.

Pracując przy dowolnym projekcie albo programie, zapewne przechodziliście przez różne jego fazy. Motywacja do działań może się zmieniać, a na jej poziom mają wpływ różne czynniki. Zmiana warunków zewnętrznych, czyli przejście na zdalne nauczanie, emocje związane z zagrożeniem zdrowia wywołanym pandemią, czy brak możliwości planowania na pewno wpływają na Wasze działania. Być może trudno w takich warunkach motywować uczniów i uczennice do realizacji projektu lub aktywnego udziału w zdalnych lekcjach.

Być może próbowałeś/aś już różnych zachęt i one nie działają? Nie tylko Ty masz tym problem. Nad tym, jak motywować ludzi do działania głowi się wielu teoretyków i praktyków. Jednym z wybitnych badaczy zaangażowania jest BJ Fogg², socjolog pracujący na Uniwersytecie Stanforda. Fogg zauważył, że same zachęty, czyli motywowanie ludzi nie wystarczą. Według niego na zaangażowanie wpływają trzy czynniki:

¹ <https://glennimthots.files.wordpress.com/2016/03/zzz13243.jpg>

² Więcej o modelu w języku polskim przeczytasz tutaj: <https://innpoland.pl/blogi/michalharnik/117021,innowacja-jeden-z-wielu-kluczy-do-sukcesu>

1. Motywatory, czyli ważne potrzeby, które ludzie zaspokajają, angażując się w działanie.

Dla każdego człowieka motywatory mogą być inne, ale w działaniach projektowych często zaspokajamy takie potrzeby, jak przynależność do grupy, radość wspólnej pracy, bycie docenionym, satysfakcja z wyników. Nie bez znaczenia są też takie motywatory, jak np. dobre oceny, czyli konkretne korzyści z działania.

2. Wyzwalacze, czyli bodźce, które ułatwiają nam zaangażowanie się.

Czasem mimo dużej motywacji, trudno nam zabrać się do działania i zrobić pierwszy krok. Często są to małe bodźce, które zachęcają nas do podjęcia akcji. Jak wyzwalacze działają w praktyce? Wyobraź sobie, że do kin wchodzi film twojego ulubionego reżysera. Niestety najbliższe kino znajduje się w sąsiedniej miejscowości, a ty nie masz auta. Mimo tego, że masz dużą motywację do jego obejrzenia, nie ma w Twoim środowisku „ułatwiacza”, który pomógłby Ci w wyjeździe do kina. A teraz wyobraź sobie, że dostajesz propozycję podwózki od znajomego, który też wybiera się na ten film albo maila od platformy streamingowej, która udostępnia go za niewielką opłatą. Wyzwalacze to właśnie działania, często podejmowane przez inne osoby, które dają impuls do zrobienia tego, do czego trudno Ci się zabrać.

3. Prostota umiejętności/dostępność.

Są też sytuacje, kiedy mamy dużą motywację i pojawia się wyzwalacz, a my mimo tego nie podejmujemy działania. Co za tym stoi? Jeżeli platforma z filmami byłaby anglojęzyczna lub bardzo droga, być może nie zdecydował(a)byś się na zakup filmu. Innymi słowy: proponowane działania nie mogą być dla Ciebie za trudne ani zbyt wymagające czy kosztowne.

Jak przełożyć ten model na działania zdalne z uczniami i uczennicami?

Kiedy przeszliście na pracę online, prawdopodobnie wszystkie trzy czynniki uległy zmianie. Nie ma już naturalnych wyzwalaczy działań w postaci spotkań czy luźnych rozmów. Być może uczniowie stracili nadzieję na zaspokojenie w projekcie ważnych potrzeb i spadła im motywacja. I wreszcie – możliwe, że wiele działań wydaje im się za trudnych w i tak już obciążającej sytuacji nauki zdalnej.

Co możesz zrobić, żeby dokończyć zaczęty projekt albo rozpoczęte działania? Oto kilka rad, które mogą pomóc zadbać o łatwość wykonania, poziom motywacji i wyzwalacze podczas edukacji zdalnej:

1. Zadbaj o to, by na wszystkich etapach działania pojawiały się bodźce zachęcające do działania (fajne spotkania, utrzymywanie kontaktu np. przez media społecznościowe, ciekawe linki, angażujące wyzwania).

Co konkretnie możesz zrobić?

1. Róbcie krótkie i angażujące spotkania projektowe
2. Wrzucaj uczniom i uczennicom „bodźce”, np. linki do filmików, które mogą ich zachęcić do współpracy. Mogą to być przykłady dotyczące konkretnych działań lub projektów. Jeśli uznasz za stosowne, skorzystaj z naszych propozycji:
  - materiał o współpracy w grupie (uwaga! materiał zawiera nieco stereotypowe podejście do ról chłopców i dziewczynek – jeżeli go wybierzesz, omów to z grupą):
<https://youtu.be/eFalE6Nczh0>
  - filmik animowany o roli współpracy: https://youtu.be/Patm_eu02ow
  - fragment *Pingwinów z Madagaskaru* o współpracy (włączcie automatyczne tłumaczenie na j. polski):
<https://youtu.be/DI4zp7yeuMU>
  - filmik o chłopcu z Indii, który zachęca społeczność do przeniesienia drzewa:
<https://youtu.be/GPeeZ6viNgY>
  - przykłady nieefektywnej i efektywnej współpracy w grupie na bazie filmów animowanych:
https://youtu.be/fUXdrl9ch_Q

2. **Badaj poziom motywacji uczestników projektu.** Zadawaj sobie regularnie dwa ważne pytania: „Co ważnego uczniowie mogą zyskać przez udział w projekcie albo zaplanowanych działaniach?” i „Jakie inne sprawy, które mogą odciągać ich chęć do działania w tym projekcie, dzieją się równolegle?”. Zastanów się, jak usuwać przeszkody i jak odpowiadać na ich ważne potrzeby.

Co konkretnie możesz zrobić?

- » Wypróbuj ćwiczenie z drzewem – możecie je robić regularnie, podczas spotkań projektowych.
- » Dokonaj ponownego zbadania potrzeb, używając metody Design Thinking. Możesz skorzystać z narzędzia *Ciastek* wspólnie z uczniami i uczennicami – niech sami opowiedzą o tym, czym żyją i czego potrzebują, żeby angażować się w projekt.
- » Wykorzystaj ten czas na spotkania, które nie mogłyby się wydarzyć podczas nauki w szkole. Może warto zaprosić eksperta na spotkanie z uczniami? Podczas pandemii wielu z nich zgadza się na spotkania zdalne. Może skorzystasz z inicjatywy *Zaproś mnie na swoją lekcję*, gdzie wielu nauczycieli i ekspertów oferuje przeprowadzenie zdalnej lekcji z jakiegoś tematu (tu więcej o inicjatywie: <https://www.facebook.com/groups/232873317780219>).

3. **Ważne motywy, które skłaniają nas do działania to przynależność do grupy i bycie docenionym. Zadbaj o to, żeby doceniać działania uczniów i uczennic.**

Co konkretnie możesz zrobić?

- » Mów o konkretach, czyli np. Zamiast „Brawo, świetnie ci wyszło”, powiedz: „Widzę, że stworzenie filmiku sprawia ci wiele radości, poświęcasz wiele czasu i pracy na ćwiczenia, dzięki temu filmik ogląda się naprawdę przyjemnie”.
- » Dawaj konstruktywną informację zwrotną.
- » Doceniaj wszystkich uczestników projektu. Podsumowując działania, możesz każdej osobie powiedzieć, co w niej cenisz i jak przyczyniła się do projektu, np. „Julka, twoje umiejętności techniczne bardzo nam pomagają”, „Karol, lubię twoje poczucie humoru: dzięki niemu nasze spotkania są przyjemne i relaksujące”, „Gosia, dobrze jest patrzeć na twoje zaangażowanie. Kiedy widzę, jak działasz, sama mam większą motywację do pracy” itp.
- » Wykorzystaj mocne strony uczniów. Może ktoś, kto jest dobry w robieniu filmików może nauczyć tego innych? Może Ty sam(a) możesz coś od nich nauczyć? Wspieraj ich ważną rolę w projekcie.
- » Pamiętaj, jak ważna jest przynależność. Dawaj okazję do działania w małych grupach przy użyciu komunikatorów i narzędzi, które uczniowie znają i lubią.
- » Doceniaj umiejętności uczniów, np. te związane ze środowiskiem cyfrowym – niech podzielą się wiedzą, umiejętnościami, aplikacjami, które znają; pomyślcie, jak wykorzystać je w projekcie.

4. **Zadbaj o łatwość działań.** Weź pod uwagę inne sprawy spoza projektu: przyhamuj z działaniami, kiedy uwaga uczniów wędruje gdzie indziej (przeciążenie zadaniami, trudne emocje związane z zamknięciem w domach itp.) albo pomyśl o tak silnych bodźcach, które pozwolą im pokonać przeszkody, np. udział w projekcie zapewni też dobrą ocenę z jakiegoś przedmiotu, zwolni z innych zobowiązań, nauczy czegoś, co im się przyda w innych sytuacjach itp.

Co konkretnie możesz zrobić?

- » Sprawdzaj, czym żyją uczniowie – czy są przytłoczeni obowiązkami? Jak się czują? Czy aktualnie nie są za bardzo przeciążeni?
- » Dbaj o dobry nastrój, np. zaczynaj spotkania projektowe od „rundki”, podczas której każdy opowie, co dobrego przydarzyło się w ostatnim tygodniu.
- » Stawiaj na małe kroki i drobne działania. Zamiast długiego harmonogramu możecie określać działania np. raz w tygodniu.
- » Pomysłem na działania może być rozbięcie projektu na kilka lub kilkanaście wyzwań, które uczniowie mają zrobić w ramach projektu.